

invoering Wmo +

Handreiking De Wmo en de rol van de raad

Voorbeelden

juli 2005

Colofon

Samenstelling

Cora Heijkoop
Hester Tjalma - den Oudsten

Deze handreiking is geschreven in opdracht van het Ministerie van VWS en de VNG.

De informatie in deze handreiking over de Wet maatschappelijke ondersteuning is onder voorbehoud. Pas als het parlement akkoord gaat, is de Wmo op 1 juli 2006 een feit.

SGBO

Onderzoeks- en Adviesbureau van de
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

Vormgeving

Besides Purple

Druk

Quantes

SGBO 3650.11

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. SGBO kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave

1	Goes	4
2	Nijmegen	7
3	Heumen	9
4	Leeuwarden	12
5	Maastricht	16

1 Goes

1.1 Achtergronden

Begin 2005 heeft de gemeente Goes een projectleider aangesteld om het Wmo-traject in gang te zetten. Deze heeft zich eerst uitvoerig in de materie verdiept om zo tot een prioritering te komen van de taken die eerst gedaan dienen te worden. Er is geconstateerd dat zeven van de acht prestatievelden bestaand beleid betreft en dat nieuwe vraagstukken zoals de invoering van de huishoudelijke verzorging voorrang dient te krijgen. Daarnaast krijgt het leggen van samenhang tussen de prestatievelden en het bestaande beleid de aandacht.

In februari 2005 is een startnotitie Wmo opgesteld, om het gemeentelijke ambitieniveau vast te stellen. Hierbij zijn verkennende gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van aanbieders van wonen, welzijn en zorg. Het doel van deze inventarisatieronde was het bepalen van de positie van zowel de gemeente, de aanbieders als de belangengroeperingen en een oriëntatie op een mogelijke aanpak van het invoeringstraject. De startnotitie is half maart vastgesteld door het college.

1.2 Op weg naar een visie van de raad

De gemeenteraad in Goes wordt nadrukkelijk bij het implementatietraject van de Wmo betrokken. Zo is in december 2004 de raad geïnformeerd over de komst van de Wmo en is tevens gevraagd om een actieve betrokkenheid van de raad op dit thema. Eind mei is een brede commissievergadering Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) gehouden, waarvoor ook andere raadsleden en externe partijen zoals belangengroeperingen¹ waren uitgenodigd. Deze bijeenkomst was vooral verdiepend en oriënterend van opzet en gold als startmoment voor alle betrokkenen.

De gemeente Goes vindt het belangrijk dat de raad kaderstellende uitspraken doet voordat de implementatie van start gaat. Hiervoor is een notitie opgesteld, bestaande uit basisvragen waar de raadsleden zich over dienen te buigen. In de notitie is aan de hand van een aantal thema's gerichte informatie verstrekt over het kader en de reikwijdte van de Wmo voor de gemeente Goes, onder andere op basis van kengetallen. Aan deze themagerichte informatie is een aantal vragen gekoppeld.

1.3 Vragen aan de raad

De kaderstellende vragen aan de raadscommissie MO betreffen met name de gemeentelijke rol en de strategie bij de implementatie. Het zijn richtingsvragen voor het bepalen van de koers per prestatieveld.

Hieronder volgt een selectie van de vragen die aan de leden van de raadscommissie MO zijn voorgelegd:

De gemeentelijke rol

- Van welke uitgangspunten dient uitgegaan te worden bij de invulling van het begrip maatschappelijke ondersteuning en de gemeentelijke regierol?

¹ Deze belangengroepen zijn de Seniorenraad, de Cliëntenraad Sociale zaken, het Jeugdplatform en het Platform voor mensen met een functionele beperking`.

Een smalle of brede invoering

- Vindt u dat de beperking in financiële middelen en de huidige druk op het ambtelijk apparaat er toe nopen dat de gemeente zich eerst richt op de nieuwe verplichtingen of vindt u dat de gemeente moet starten met een herijking van het gehele beleid wonen, zorg en welzijn?

Lokaal versus regionaal

- Vindt u dat Goes voor de invoering van de Wmo als invalshoek moet hanteren 'lokaal wat lokaal kan, regionaal wanneer er sprake is van een aantoonbare meerwaarde' of vindt u dat voor de samenwerking een andere insteek gekozen moet worden? In het laatste geval, welke?

Enkelvoudige hulp, persoonsgebonden budget (PGB)

- Wilt u dat de gemeente Goes nu of in de toekomst een PGB als instrument bij de verstrekkingen gaat hanteren?

Als op voorgaande vraag het antwoord ja is, van welke variant wilt u dan uitgaan?

Enkelvoudige hulp, eigen bijdrage

- Als u het wenselijk of noodzakelijk vindt een eigen bijdrageregeling in te voeren, naar welke methodiek gaat uw voorkeur dan uit (zoals progressief op basis van draagkracht of het werken met vaste bijdragen ongeacht het inkomen)?
- Vindt u dat een eigen bijdrageregeling betrekking moet hebben op alle Wmo-voorzieningen, dus ook voor wat betreft de huidige WVG-voorzieningen?

Eén loketfunctie

- Is het wenselijk tijd en geld te investeren in de vorming van een Wmo-loket voor de gemeente Goes?
- Zo ja, vindt u dan dat uitgangspunt moet zijn integratie in de publieksbalie?

- Indien de voorgaande vraag bevestigend beantwoord wordt, van welke samenwerkingspartners moet dan uitgegaan worden (alleen gemeentelijk of ook niet gemeentelijke partners)?
- Vindt u dat het uitgangspunt moet zijn dat gemeentelijk gesubsidieerde partijen zoveel mogelijk in het loket geïntegreerd worden? Dient MEE sowieso hierbij betrokken te worden?

Overlegstructuren

- Bent u voorstander van het instellen van een lokaal adviesplatform voor de vormgeving en uitvoering van het Wmo-beleid in Goes? Gaat u daarbij uit van een brede samenstelling (dat wil zeggen dat elke cliëntenorganisatie moet kunnen participeren) of gaat u daarbij uit van een meer beperkte samenstelling (waarbij de leden meerdere organisaties kunnen vertegenwoordigen).
- Zo ja, vindt u dat de bestaande gemeentelijke adviesorganen onderdeel moeten uitmaken van een lokaal adviesplatform?

Financiën

- Is er voor u aanleiding de bestaande uitgaven op het brede terrein van de Wmo, dat wil zeggen de uitgaven die voortvloeien uit de WVG en de Welzijnswet, in beeld te brengen?
- Zo ja, met welk doel?

Samenhangend beleid wonen, zorg en welzijn

- Vindt u het wenselijk dat de gemeente Goes tijd en geld investeert in de ontwikkeling van een meer samenhangend beleid op de terreinen wonen, zorg en welzijn?

- Zo ja, vindt u het dan wenselijk dat wordt uitgegaan van beleid op wijk- en kernniveau en dat daarbij uitgesproken wordt welke zorg en voorzieningen gegarandeerd dienen te worden?

1.4 **Het vervolg**

De fracties krijgen voor 1 oktober 2005 de tijd om de vragen te beantwoorden. De leden krijgen voldoende gelegenheid om voor de beantwoording van de vragen zich te laten informeren door de burgers, betrokken instellingen of belangengroeperingen. Op basis van de reacties van de raadsfracties zal een kaderstellend voorstel aan de gemeenteraad worden opgesteld in het najaar van 2005.

2 Nijmegen

2.1 Achtergronden

De gemeente Nijmegen is vroeg begonnen met de oriëntatie op de Wmo en de ontwikkeling van een visie door de raad. De fase van beeldvorming werd gevolgd door een fase van opinievorming die tenslotte eindigde met een korte fase van besluitvorming.

2.2 Verkenning van de nieuwe wet (beeldvorming)

Eind september 2004 heeft de raadscommissie Stedelijke samenleving een informatieve bijeenkomst gewijd aan de Wmo, waar de VWS-projectleider implementatie Wmo, Bert Holman, een inleiding hield. Het doel van deze bijeenkomst was zo veel mogelijk inzichtelijk te maken wat de Wmo inhoudt en wat de Wmo voor de gemeente kan betekenen.

In november 2004 is het document Verkenning Wmo door het College vastgesteld en toegestuurd aan de raadscommissie Stedelijke samenleving. De Verkenning Wmo is een eerste systematische inventarisatie van de mogelijke gevolgen van de Wmo voor de gemeente Nijmegen en was bedoeld als een kritisch en informatief stuk. Naar aanleiding van deze Verkenning zijn er voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor stakeholders, adviesorganen en belangenorganisaties. Er is vervolgens een projectplan opgesteld voor de fasering van het implementatietraject.

2.3 Op weg naar een visie (opinievorming)

Nadat de Verkenning Wmo is geschreven heeft de gemeentelijk strategisch adviseur contact opgenomen met de griffie met de centrale vraag: op welke wijze begeleiden wij de raad in het voorbereidings- en besluitvormingstraject? Na de Verkenning van de Wmo is in november 2004 een viertal adviesorganen uitgenodigd om hun visie over de Wmo over te brengen aan leden van de raad.

Op 27 januari 2005 heeft de raadscommissie Stedelijke samenleving in een besloten studiebijeenkomst gesproken over de invoering van de Wmo. Jetty Voermans, VNG-projectleider Wmo, hield een inleiding. De doelstelling van deze discussie was het formuleren van een aantal uitgangspunten voor ingrijpende wijzigingen in het Nijmeegs beleid als gevolg van de Wmo. De uitgangspunten zijn aan de hand van een aantal dilemma's en vragen voorbereid.

Vragen aan de raad

In deze studiebijeenkomst zijn de volgende dilemma's en vragen aan de orde gesteld:

- Het verdringingsdilemma: hoe dienen beperkte middelen te worden verdeeld over algemene welzijnsvoorzieningen, over specifieke voorzieningen voor zorgbehoevenden en over individuele verstrekkingen?
- Hoe moet de eigen verantwoordelijkheid van de burger worden vertaald in termen van financiële bijdragen en verwachtingen van de mantelzorger?
- In welke vorm moet de verstrekking van voorzieningen aan zorgvragers worden gedaan?

Deze vragen zijn vooral gericht op het maken van keuzes en op het kiezen van een richting, en zijn deels principiële keuzes. De keuzes zijn verwoord in de volgende inhoudelijke uitgangspunten:

- ons sociaal beleid is voor alle Nijmegenaren;
- preventie waar mogelijk;
- inclusief beleid;
- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten;
- de burgers dragen eigen verantwoordelijkheid.

De instrumentele uitgangspunten zijn:

- houdbaar, dus sober en matig;
- egaliseringsreserve voor individuele verstrekkingen;
- vraagsturing;
- regierol van de gemeente
- zo min mogelijk bureaucratie;
- marktwerking, maar niet ten koste van alles;
- maatschappelijke ondersteuning als programma.

De beleidsuitgangspunten zijn op 16 maart 2005 door de raad vastgesteld. In een brief heeft de raad het college gevraagd de vastgestelde uitgangspunten verder in een strategisch kader uit te werken.

Daarnaast heeft het College in februari 2005 met een aantal belanghebbende partners in Nijmegen van gedachten gewisseld over de mogelijke invulling van de Wmo met het accent op vraagsturing.

2.4 Strategisch kader Wmo (besluitvorming)

Bovenvermelde inspanningen hebben genoeg informatie opgeleverd voor het Strategisch kader Wmo dat op 27 april 2005 in de raad is vastgesteld. De visie van de vier adviesraden zijn waar mogelijk in dit kader verwerkt. Het Strategisch kader bevat de uitgangspunten voor beleid ten aanzien van maatschappelijke ondersteuning voor alle Nijmegenaren. De uitgangspunten zijn gebaseerd op het bestaande sociale beleid van de gemeente en op de nieuwe ondersteuningstaken die de gemeente krijgt toegewezen. De gemeente streeft ernaar de implementatie zo integraal mogelijk en in onderlinge samenhang aan te pakken.

2.5 Het vervolg

De gemeente Nijmegen koerst af op een tijdige invoering per 1 juli 2006. Zo snel mogelijk na vaststelling van het wetsontwerp Wmo door de Tweede Kamer zal aan de raad het Wmo-beleidsplan 2006-2009 en een raadsvoorstel huishoudelijke verzorging worden voorgelegd. In de eerste raadsvergadering daarna zal de Wmo-verordening worden geagendeerd (waarin ook de Wvg-verordening wordt verwerkt).

3 Heumen

3.1 Achtergronden

In het najaar van 2004 heeft de wethouder met de Wmo in de portefeuille in de raadscommissie Welzijn aangekondigd dat de Wmo eraan zou komen en dat deze wet gevolgen zou hebben voor het beleid in de gemeente Heumen. De betreffende wethouder heeft voorlichtingsbijeenkomsten en symposia bezocht om zich te verdiepen in het thema. Nieuwe ontwikkelingen zijn voortdurend teruggekoppeld naar de raad zodat de raadsleden zijn meegenomen in het voortraject.

Tegelijkertijd hebben de raadsgriffiers van de gemeenten in de regio Nijmegen² gezamenlijk het initiatief genomen om de raden te informeren over de komende Wmo en om aan de desbetreffende colleges een kaderstellend voorstel te vragen. Deze kaderstelling zou voor de zomer van 2005 door de raadscommissies en raad moeten worden behandeld, zodat de wethouder en ambtenaren een door de raad vastgesteld kader hebben om het beleid verder uit te werken. In deze kaderstelling maakt de raad inhoudelijke keuzes op de hoofdlijnen van de Wmo. Voor de gemeente Heumen heeft een werkgroep bestaande uit de wethouder, wmo-ambtenaar en griffier een voorstel tot kaderstelling opgesteld. Het college heeft daar zijn adviezen aan toegevoegd.

De werkwijze van de implementatie van de Wmo sluit aan bij de manier van werken binnen de regie-functie wonen, zorg en welzijn. Er draait een platform wonen, zorg en welzijn bestaande uit de zorg-vragers (adviesorganen, cliëntenraden) en zorgaanbieders (instellingen). Het afstemmen van vraag en aanbod is een belangrijk item binnen dit goed functionerend platform. Bezien moet worden of en hoe de Wmo als thema deel kan of zal gaan uitmaken van dit platform.

Gelijktijdig met het kaderstellend voorstel is een Plan van Aanpak opgesteld over hoe het vraagstuk van de Wmo aan te pakken. Bij het opstellen van dit document is ook gebruik gemaakt van het plan van aanpak implementatie Wmo van de gemeente Nijmegen, een van de voorlopergemeenten.

3.2 Op weg naar een visie van de raad

In april 2005 is de vergadering van de raadscommissie Welzijn gewijd aan informatie over de Wmo, waar ook cliëntenraden en instellingen bij aanwezig waren. Er is een presentatie gehouden over de hoofdpunten van de Wmo in het algemeen en voor de gemeente Heumen in het bijzonder. Een belangrijk doel van deze vergadering was het creëren van een gezamenlijk vertrekpunt voor alle betrokkenen en visieontwikkeling door de raad. In diezelfde vergadering is een plan van aanpak voor het Wmo-traject en het eerder genoemde keuzedocument voor kaderstelling informatief behandeld. In deze vergadering hebben cliëntenraden en instellingen kunnen inspreken.

Aan de hand van de presentatie, het plan van aanpak, het keuzedocument en de reacties van de betrokkenen is in mei 2005 een discussie gevoerd binnen de raadscommissie.

² Dit zijn de gemeenten Nijmegen, Wijchen, Groesbeek, Beuningen, Heumen, Ubbergen, Druten en West Maas en Waal

3.3 Vragen aan de raad

De kaderstellende vragen aan de raad betreffen algemene thema's en specifieke thema's gericht op de prestatievelden. Aan de raad van de gemeente Heumen zijn de volgende keuzemogelijkheden voorgelegd.

Aanbod welzijn, wonen, zorg en inkomensondersteuning

- a. Integraal beleid en afstemming: de gemeente streeft naar een integrale beleidsbenadering en optimale afstemming van de voorzieningen op het terrein van wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning. Bij de uitwerking wordt bekeken welke voorzieningen in de afzonderlijke dorpskernen en de vier gebieden in Malden overeenkomstig het gebiedsgericht werken nodig zijn.
- b. Gespecialiseerd aanbod: de gemeente houdt het gespecialiseerde aanbod op het terrein van wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning in stand. Alleen bij knelpunten, die niet binnen elk terrein kunnen worden opgelost, wordt sectoroverstijgend gezocht naar oplossingen.

Algemene voorzieningen

- a. De gemeente onderhoudt een breed aanbod van voorzieningen voor burgers die ondersteuning nodig hebben. Bij de uitwerking van de prestatievelden van de Wmo zal worden bekeken welke voorzieningen ontbreken of onvoldoende zijn. Ook zal worden nagegaan welke decentrale voorzieningen in de afzonderlijke dorpskernen en de vier gebieden in Malden nodig zijn.
- b. De gemeente is tevreden met het huidige aanbod aan voorzieningen en zal in de toekomst reageren op nieuwe knelpunten.

Zorgwoningen

- a. Actief beleid: de gemeente wil voldoende zorgwoningen beschikbaar hebben voor ouderen en gehandicapten die hier aan toe zijn. De gemeente stemt hier haar volkshuisvestingsbeleid, het toewijzingsbeleid en nieuwe bouwplannen op af.
- b. Passief beleid: de gemeente volgt de ontwikkelingen op de woningbouwmarkt en wacht af hoe zorginstellingen en particulieren inspelen op de vraag naar meer zorgwoningen.

Lokaal loket of regionaal loket

- a. De gemeente bouwt het huidige zorgloket uit tot een loket voor alle zaken die betrekking hebben op de Wmo en inkomensondersteuning. Het loket is telefonisch, digitaal en persoonlijk op het gemeentehuis bereikbaar. Zo nodig vinden er huisbezoeken plaats. In het loket wordt onafhankelijke informatie en advies gegeven en worden aanvragers zonodig ondersteund. Bij een ondersteuningsbehoefte zal een voor de aanvragers soepele overgang van gegevens en vervolcontacten plaats vinden naar de backoffice en andere organisaties voor het stellen van de benodigde indicaties en de zorguitvoering.
- b. Idem als a, maar dan een regionaal loket in samenwerking met andere gemeenten in de regio.

Aanbod enkelvoudige huishoudelijke verzorging

- a. De gemeente biedt zowel huishoudelijke verzorging met begeleiding en schoonmaakhulp zonder begeleiding aan.
- b. De gemeente biedt standaard maar één soort huishoudelijke verzorging aan via de door de gemeente geselecteerde zorgaanbieder(s).
- c. De gemeente geeft zorgaanvragers naast A of B de mogelijkheid te kiezen voor een persoonsgebonden budget, waarmee zorgaanvragers zelf zorg inkopen en op maat kunnen realiseren.

Afbakening mantelzorg

- a. Bestaande situatie handhaven.
- b. Strenger indiceren: als hulpvrager nog familie heeft wonen binnen een straal van bijvoorbeeld 30 kilometer, die huishoudelijke hulp kan geven, wordt geen huishoudelijke hulp toegekend.

3.4 Het vervolg

De keuzes op bovenstaande vragen zijn gemaakt en vastgesteld door de raad op 26 mei 2005, waarmee de prioriteiten en kaders zijn bepaald. De volgende stap is het ontwikkelen van een visiedocument dat na de zomer door de raad zal worden vastgesteld. In dit document zullen de vastgestelde prioriteiten worden verfijnd naar de prestatievelden.

4 Leeuwarden

4.1 Achtergronden

De gemeente Leeuwarden is het traject van informatievoorziening richting de raad gestart met een informatiebijeenkomst eind februari 2005. Deze brede bijeenkomst was het vertrekpunt van het kaderstellend proces door de gemeenteraad van Leeuwarden ter voorbereiding op de implementatie van de Wmo. Het doel van de bijeenkomst was het verstrekken van informatie aan het college, raadsleden en ambtenaren en belanghebbende organisaties en instellingen die onder de Wmo gaan vallen. Op basis van (algemene) presentaties en een oriënterende discussie zijn alle betrokkenen op een gelijk informatieniveau gebracht.

De informatiebijeenkomst gaf voldoende ingrediënten om de startnotitie 'oriëntatie op de Wet maatschappelijke ondersteuning' te schrijven. In deze nota staan de praktische vraagstukken voor de korte termijn (2005) en de belangrijkste elementen voor visieontwikkeling voor de lange termijn beschreven. Deze notitie is eind april in de commissievergadering van de commissie Welzijn behandeld.

4.2 Op weg naar een visie van de raad

De raadscommissieleden van de commissie Welzijn is een aantal vragen voorgelegd die zijn onderverdeeld in 'vooraf-vragen', 'hoe-vragen' en 'wat-vragen'. De 'vooraf-vragen' waren ingegeven door de toen sterker levende discussie over de keuze voor de brede of smalle invoering. Deze zijn zo geformuleerd dat snel vanuit al geformuleerde beleidskaders de overstap gemaakt kan worden naar de echte vragen van de Wmo, de vragen van de brede variant.

4.3 Vragen aan de raad

De gemeente Leeuwarden gaat er vanuit dat de visie op de Wmo niet vanuit het niets hoeft te worden ontwikkeld. De gemeente heeft al beleid ontwikkeld en kaders gesteld die richting geven aan de visie op maatschappelijke ondersteuning. Het college van B&W heeft de raadscommissieleden twee kernvragen voorgelegd die ingaan op de belangrijkste beleidskaders die al richting geven aan de visie op de maatschappelijke ondersteuning. Het zijn de volgende vragen:

1. Bevestigt de raad de constatering dat het huidige gemeentelijk beleid al de kenmerken heeft van de brede invoering van de Wmo op de terreinen Lokaal Sociaal Beleid (LSB), Grote Steden Beleid (GSB), Wet Werk en Bijstand (Wwb), Wet Voorziening Gehandicapten (Wvg), Visie Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang en Wijkgericht werken met als motto wat decentraal kan, ook decentraal doen?
2. Bevestigt de raad op basis van deze constatering dat een brede, integrale uitvoering van de Wmo gewenst is en grijpt de raad de invoering van de Wmo aan voor een gefaseerd herontwerp van de sociale infrastructuur?

De wat-vragen betreffen zowel algemene visievragen als vragen die zijn verbonden aan de prestatievelden van de Wmo. De raadscommissieleden hebben zich gebogen over de volgende vragen.

De gemeentelijke rol

- Wat is de visie op de Leeuwarder civil society: op welke wijze wil de gemeente de zelfredzaamheid van de burger bevorderen, op welke (mantel-)zorg van familie of naasten mag/moet de Leeuwarder burger een beroep doen.
- Wat is in aansluiting op het uitgangspunt van de zelfredzame burger de visie op de nieuwe vangnet-functie van de gemeente op het terrein van de zorg (ondersteuning) en in welke verhouding worden daartoe allereerst 'collectieve arrangementen' en pas in vervolg daarop 'individuele arrangementen' aangeboden?
- Wordt onderscheid aangebracht tussen gevraagde zorg en bemoeizorg en zo ja, in welke omstandigheden is bemoeizorg geboden?

Schaalniveau

- Welke voorzieningen wil de gemeente op stedelijk niveau en welke op wijkniveau aanbieden aan de burger?

Indicatiestelling

- Wat is de visie op noodzaak en/of differentiatie van indicatiestelling voor zorgondersteuningsvoorzieningen, mede in relatie tot de informatie- en adviesfunctie?

Persoonsgebonden budget (PGB)

- Wil de gemeente de burger de keuzevrijheid bieden tussen verstrekkingen in natura, geld of persoonsgebonden budget?

Eigen bijdrage

- Kiest de gemeente voor een eigen bijdrageregeling en/of inkomensafhankelijkheid? Enkele aspecten hierbij zijn: voorrang eigenbijdrageregeling van de AWBZ op de Wmo, cumulatie van de lastendruk op de middengroepen, bureaucratie en kosten van bijdrage-inning.

Vrijwilligerswerk/mantelzorg

- Wil de gemeente de mantelzorg faciliteren en zo ja, in welke richting wordt dan gedacht (vrijwilligersbeleid, inzet uitkeringsgerechtigden)?

Eén loketfunctie

- Wat is de visie op de loketinrichting (fysiek, post, telefoon, digitaal, centraal, decentraal) voor advies en informatie?

Samenhangend beleid wonen, zorg en welzijn

- Wat is vanuit de ondersteuningsopdracht van de Wmo de visie op de vormgeving van wonen, huisvesting en de bebouwde omgeving? Op welke wijze wil de gemeente inspelen op de gedeeltelijke afbouw van intramurale voorzieningen en de wens tot zo lang mogelijk blijven wonen in de eigen woning?

Preventie

- Welk preventiebeleid wil en kan de gemeente voeren om zorg(ondersteunings)vragen te voorkomen?

Burgerparticipatie

- Op welke wijze wil de gemeente de (potentiële) gebruiker bij de beleidsvorming betrekken en in vervolg daarop bij de uitvoering?

4.4 Het vervolg

In de bespreking van de startnotitie eind april 2005 is naar voren gekomen dat de raadsleden behoefte hebben aan nadere specifieke informatie over de beleidsvelden, doelgroepen, dienstverlening en de daarmee gemoeide bedragen in 2005. Ook vinden zij het belangrijk dat de oriëntatie op en besluitvorming over de Wmo gefaseerd wordt aangepakt met voldoende ruimte voor kennisvergroting, gedachtevorming en reflectie. De oriëntatiefase van de raad loopt van juni 2005 tot en met oktober 2005 en betreffen uiteenlopende activiteiten van werkbezoeken tot een groot debat. De gemeente heeft gekozen voor een uitgebreid voorbereidingstraject om zo veel mogelijk de betrokkenen te horen en kennis te krijgen van de lokale vraagstukken van de Wmo. Er is gekozen voor het volgende traject:

- in juli 2005 wordt de raad op de hoogte gesteld van de laatste stand van zaken aan de hand van basisgegevens (kengetallen) die door het college worden aangeleverd;
- in september 2005 worden basisgegevens (kengetallen) aangeleverd en toegelicht, gevolgd door een discussie over de kernthema 's en enkele mogelijke scenario's voor het beleidskader;
- de raadsleden gaan werkbezoeken afleggen, met name leden van de commissie Welzijn, aan instellingen en een woonservicezone;

- in de maanden oktober en november zal een publiek debat worden gevoerd, dat is uitgewerkt in een communicatieplan. Gedacht wordt aan een discussieforum op de website, huiskamergesprekken of stadhuisgesprekken tussen raadsleden en individuele zorggebruikers, wijkdiscussiebijeenkomsten, een debataavond met belangengroepen en mantelzorgers en een debat over de kernthema's en mogelijke scenario's.

De uitkomsten van deze oriënterende activiteiten moeten uitmonden in een visiedocument.

Dat visiedocument vormt weer de leidraad voor het meerjarenbeleidskader 2007-2010.

5 Maastricht

5.1 Achtergronden

In december 2004 is in Maastricht de eerste nota over de Wmo verschenen. Deze nota was oriënterend van aard met informatie over de nieuwe wet, de belangrijkste thema's en mogelijke gevolgen van de Wmo voor gemeenten in het algemeen en voor de gemeente Maastricht in het bijzonder. Als vervolg daarop is de discussienota 'Maastrichtenaren doen mee; een eerste strategische verkenning met betrekking tot de Wmo' opgesteld. Dit stuk bevat de belangrijkste vraagpunten op basis waarvan de discussie over de Wmo in de raad is geopend.

De basisprincipes van de Wmo sluiten aan bij het bestaande (welzijns)beleid dat staat verwoord in de Sociale Visie 2003-2015 (eind 2003). De Maastrichtse invulling van de Wmo zal dan ook nauw aansluiten op de inhoud van de Sociale Visie. Deze zal naar aanleiding van de veranderingen door de komst van de Wmo op onderdelen worden bijgesteld.

Er is in Maastricht op initiatief van het Platform Gehandicaptenbeleid Maastricht een Platform Belangen Wmo Maastricht opgericht door organisaties van zorgvragers waarin plaats is voor alle zorgvragers. Dit platform, ondersteund door Het Huis van de Zorg, Stichting Mee Zuid-Limburg en Trajekt ouderenadviseurs heeft de positie gekregen van een belangrijk advies- en klankbordorgaan voor het implementatietraject. De gemeente Maastricht werkt binnen de Wmo samen met alle gemeenten in de regio Maastricht & Mergelland.

5.2 Op weg naar een visie van de raad

Het genoemde discussiestuk 'Maastrichtenaren doen mee' is in april 2005 in de raadscommissie Welzijn Breed behandeld. Het doel van deze discussie was om binnen de raad te verkennen of de aangezette richting juist is en discussiepunten aan te wijzen die in het vervolgtraject verder uitgediept dienen te worden. Er is een Stuurgroep Wmo geformeerd bestaande uit de betreffende wethouder, de directeur van de dienst OCWS/SZ (Onderwijs, Cultuur, Welzijn en Sport in fusieproces met Sociale zaken), de voorzitter van de raadscommissie Breed Welzijn, een raadslid en de projectmanager Wmo. Deze Stuurgroep heeft de vergadering voorbereid.

Als vervolg op de discussieavond in de raadscommissie Breed Welzijn heeft de stuurgroep besloten om een viertal avonden te organiseren voor de raadscommissieleden om de betrokken binnen de Wmo zoals de zorgvragers, zorgaanbieders, vrijwilligers en mantelzorgers in eerste instantie te horen en om vervolgens samen verder te discussiëren en de koers uit te zetten. Er is voor gekozen om voor deze avonden alle betrokkenen uit te nodigen, maar een bepaalde groep het woord te geven en te horen. Op 30 juni 2005 was het podium voor de zorgvragers. Door middel van inleidingen en toneel is een gevarieerd beeld gegeven van de zorgvraag door het brede spectrum van zorgvragers die veelal zijn vertegenwoordigd in belangenverenigingen en/of cliëntenraden. De avond werd afgesloten door de voorzitter die 12 aandachtspunten vanuit zorgvragers aanreikte aan de wethouder.

Twee andere bijeenkomsten zullen worden gewijd aan de zorg- en welzijnsaanbieders en de mantelzorgers. Op de vierde bijeenkomst zullen de betrokkenen met elkaar in gesprek gaan, wat tevens het slot vormt van deze serie discussiebijeenkomsten.

5.3

Vragen aan de raad

De discussienotitie Maastrichtenaren doen mee; een eerste strategische verkenning met betrekking tot de Wmo' bevat een aantal voorstellen die betrekking hebben op de thematiek van de Wmo, de financiële beheersbaarheid, de wijze waarop de vraagsturing gestalte kan krijgen, de participatie van de betrokkenen en het tijdpad voor de implementatie. In een begeleidende brief van de wethouder aan de raadscommissieleden zijn drie (procesmatige) vragen gesteld:

- Gaat u akkoord met een beleidsarme start van de Wmo op basis van een groeimodel om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen en om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen?
- Onderschrijft u het standpunt dat samenwerking in Zuid-Limburg wenselijk is met het oog op kostenreductie en procesefficiency? Kunt u hiervoor nadere richtlijnen meegeven?
- Vindt u dat Maastricht voor de invoering Wmo dient samen te werken binnen de regio Mergelland met een ondersteunende rol van de stad ten opzichte van de omringende gemeenten?

Inmiddels heeft in juni ook een informatie- en discussieavond plaatsgevonden met en voor de regiogemeenten aan de hand van een kaderverkenning. Deze kaderverkenning is een vertaalslag van de discussienota van Maastricht naar de regio. In de regio zijn dezelfde procesmatige vragen gesteld en geaccordeerd. Begin september vindt een bijeenkomst plaats met zorgvragers uit de regio om daarna gezamenlijk de laatste drie bijeenkomsten te realiseren met alle partijen.

Bij het formuleren van de discussievragen focust Maastricht zich op vier centrale begrippen: civil society, eigen verantwoordelijkheid, participatie en inclusief beleid. De raadscommissieleden is gevraagd het standpunt op de benadering van deze vier thema's te onderschrijven. De visie op de vier thema's is als volgt beschreven.

Civil society

Onder civil society verstaan we in essentie het zelforganiserend vermogen van het maatschappelijke veld: de samenleving in al haar facetten en onderdelen. Dit geldt niet alleen voor de huidige bevolking, maar ook voor alle nieuwkomers. Het streven is er niet op gericht om de eigen identiteit koste wat kost te behouden en af te schermen, maar de identiteit open te stellen en in te zetten om nieuwe ontwikkelingen aan te kunnen. Zo wordt het met name de uitdaging om het sociale gezicht van Maastricht in de Wmo tot uitdrukking te brengen. De invulling van het begrip civil society geeft inhoud aan de verzorgingsstaat 'nieuwe stijl'.

Eigen verantwoordelijkheid

In principe gaan we ervan uit dat ieder mens zelfstandig en onafhankelijk wil functioneren en leven. Mensen nemen met andere woorden hun eigen verantwoordelijkheid. Die eigen verantwoordelijkheid wordt door de overheid gestimuleerd, gefaciliteerd en ondersteund. Stimuleren vindt plaats door de burger voldoende uit te dagen en in ieder geval niet voor de voeten te lopen.

Faciliteren biedt de mogelijkheid aan burgers de basiscompetenties te kunnen verwerven om de eigen verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Onderwijs, welzijnsorganisaties, gezondheidszorg, culturele en sportvoorzieningen zijn daar voorbeelden van.

Ondersteuning vindt plaats door het instandhouden van de reeds genoemde sociale en culturele infrastructuur. Deze overheidsopvatting heeft met andere woorden een preventieve werking. Deze redenering geeft geen garantie voor het feit dat er geen hulpvragen door de burgers gesteld

worden. Daar waar mensen niet meer kunnen meedoen zal de overheid voor (professionele) maatschappelijke ondersteuning zorgen.

Participatie

Participatie is deelnemen. Participatie is de mogelijkheid van mensen om naar vermogen en wens in elk willekeurig verband vorm te geven aan een zelfstandig bestaan en deel te kunnen nemen aan de samenleving. Van betekenis is dat mensen niet alleen passieve ontvangers zijn van diensten in het dagelijks verkeer, maar ook de producent ervan. Door het bevorderen van participatie van burgers aan het maatschappelijk verkeer wil de overheid voorkomen dat bepaalde categorieën inwoners de aansluiting bij de samenleving verliezen of geïsoleerd raken. De gemeente is vanuit verschillende invalshoeken betrokken bij de bevordering van participatie. De uitwerkingsvormen variëren van het aanbieden van volledig vrijwillige mogelijkheden zoals burger- of bewonersparticipatie tot een duwtje in de rug of meer dwingende vormen zoals de toeleiding naar arbeidsparticipatie.

Inclusief beleid

De wet gaat uit van het principe van 'inclusief beleid'. De Tweede Kamer constateert dat burgers met beperkingen te weinig mogelijkheden hebben of in staat zijn om gebruik te maken van de gewone, reguliere voorzieningen voor iedereen. Ze zijn te snel aangewezen op specifieke voorzieningen. Met het organiseren van algemene collectieve voorzieningen kan mogelijk een beroep op de (vaak duurdere) individuele voorzieningen worden voorkomen. Dat betekent dat in de voorzieningsfeer zoveel mogelijk wordt rekening gehouden met zo veel mogelijk mensen in al hun diversiteit. Deze collectieve voorzieningen zijn dan voorliggend ten opzichte van individuele voorzieningen. Als voorbeeld wordt genoemd dat het beter is levensloopbestendig te bouwen voor alle doelgroepen, dan specifiek te bouwen of gebouwen aan te passen aan doelgroepen. Het is ook wenselijk te kiezen voor het breed toegankelijk maken van de woonomgeving en openbare ruimten zoals de bibliotheek, het gemeentehuis of het gemeenschapshuis.

5.4 Het vervolg

Zoals eerder genoemd organiseren Maastricht en Mergelland vier discussiebijeenkomsten voor de raadscommissieleden in samenwerking met de betrokkenen. Drie bijeenkomsten zullen na de zomer van 2005 plaats vinden. Na deze bijeenkomsten zullen de uitkomsten worden opgenomen in de Sociale Visie die zal worden aangepast. Ook zullen de resultaten worden gebruikt voor de invulling van het vierjarenplan 2007-2010. Het streven is om de uitvoeringsorganisatie begin 2006 op orde te hebben, zodat kan worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen. De beleidsproducten Wvg en Welzijn zullen worden door ontwikkeld en worden verankerd in het vierjarenplan 2007-2010.

